

Značenje Srebrenice

By [Stefan Karganović](#)

Global Research, March 09, 2011

9 March 2011

In-depth Report: [THE BALKANS](#)

Увек је zgodна прилика да покушамо да превазиђемо уобичајене баналности дебате о Сребреници, која се у главном окреће око бројева. Када користимо реч „дебата“ свесни смо, наравно, да је у вези са Сребреницом тај појам веома непопуларан и то, нажалост, управо у круговима оних који би ту дебату са нама требали да воде. Они поричу у начелу да постоји било шта о чему би требало расправљати. Толико и толико заробљеника било је погубљено и један угледан међународни суд неупитног ауторитета пресудио је да то представља геноцид. (То су те „уобичајене баналности“ које уоквирују Сребреницу као предмет ако не као дебатну тему.) По мишљењу наших хипотетичких дебатних партнера ту нема ничега што оправдава расправу зато што је све утврђено и јасно.

Када би се сложили са овим становиштем ми би такође били дужни да признамо и да подаци које смо прикупили, а који стандардни наратив у вези са Сребреницом озбиљно доводе у питање, представљају – халуцинацију.

Али то је далеко од истине. Остављајући „уобичајене баналности“ по страни желимо да се усмеримо на теме које се – када се бавимо искључиво тим баналностима – лако превиђају, али које су по нашем мишљењу чак значајније.

[1] Прва и веома важна ствар преко које се олако прелази је чињеница да је, у формалном смислу, простор који дели два супротстављена гледишта о томе шта се догодило у Сребреници, имајући у виду догађаје од јула 1995, релативно мали. Максималистичко становиште (не морамо набрајати његове присталице зато што је очигледно ко су они) инсистира на магичном броју од 8,000 жртава погубљења који се мора прихватити безусловно и у пркос непостојању физичких доказа, и на правној квалификацији дела као геноцида за шта се од нас захтева да то уважимо без обзира на крхкост јуристичке аргументације на којој почива. Становиште реалиста (опет без потребе да их именујемо, из истих разлога као горе) јесте да се Сребреница има третирати као свака друга кривична истрага и да се морају примењивати истоветна мерила. То значи да је могло бити само онолико жртава колико форензички докази указују да их је било, не онај број који политичке потребе налажу. Правну квалификацију злочина одређује редовна, неполитичка, процена релевантних околности, не пропагандни императив да се произведе злочин довољно шокантних размера да би он затим могао бити пропагандно приписан једној од страна у босанском сукобу.

Јасно је да се овде не ради о неслагању о томе да ли се или не злочин догадио. Узрок неслагања лежи у одбацивању неразумног инсистирања једне стране на измишљеној цифри и на безразложно тенденциозној квалификацији тог злочина.

У рационалном свету, становиште реалиста по овом питању сматрало би се очигледним и не би уопште било спорно. Чињеница да то још увек није случај не улива нам за сада поверење у могућност плодног дијалога.

[2] Али управо такав дијалог (ако некоме реч „дебата“ смета можемо је заменити овом другом) неопходан је ако желимо да остваримо конструктиван, за разлику од деструктивног, потенцијала Сребренице. Тај конструктиван потенцијал садржан је у истинитом читању наратива Сребренице као места заједничког страдања две блиске и испреплетане људске заједнице. Али да би ово значење Сребренице било признато наш хоризонт се мора у великој мери проширити. Свођење Сребренице на три дана у јулу 1995. године представља кривотворење моралне стварности и историјски фалсификат; да би били поштени и аутентични, ми морамо увећати платно тако да ће обухватити и три претходне године. У јулу 1995. страдала је једна од сребреничких заједница; током претходне три године улоге су биле обрнуте и страдала је првенствено она друга. На крају, дошло је до поравнања рачуна за раније догађаје. То није било племенито нити оправдано, али психолошки, барем на Балкану одакле сви актери и њихове присталице и хушкачи у сваком случају потичу, било је разумљиво.

Мана – ако постоји – оваквог концепта заједничког страдања јесте у томе што и другој страни налаже обавезу да се постави поштено и да се суочи са истином. То имплицира спремност на сучељавање са грешкама и злочинима властите заједнице и да се престане са изигравањем невиних жртве док су сопствене руке кржаве. Само поштено самоиспитивање такве врсте моћи ће да обезбеди мир и јединство; претворство невиности уз неискрено понављање измишљених жалби и притужби може одвести само појачаној мржњи и дубљем неповерењу. На Балкану процес такве врсте има само једно значење и само једну неизбежну последицу: то је синоним за репризу покоља.

[3] Сребреница има још једно значење: она представља намерно нанесену клевету. Њена сврха је да се оцрни и деморализује цели један народ приписивањем гнусног злочина који ни он ни његове институције нису починили и то не зато што су окривљивачи са друге стране искрено убеђени у оправданост оптужбе него зато што опортунистички сматрају да ће из тога на туђу штету моћи да извуку разне врсте стратегијске користи. Они не примећују да без подршке међународних фактора, чији се интереси тренутно и привремено поклапају са њиховима, они не би могли да постигну ништа. Међутим, у својој провинцијској ограничености они такође не схватају да ће их њихови инострани партнери одбацити без оклевања истога тренутка када престану да буду корисни, као што су то већ учинили са мноштвом других „савезника.“ Када се то неизбежно буде догодило, остаће једино суседи Срби да им пруже подршку.

Време да се односи нормализују, да се корумпирани и неспособни шарлатани у Сарајеву најуре и да се формулише одрживи план Б је – сада.

[4] Постоји барем још једно опасно значење или, да се подсетимо на увек актуелни увид Дајане Џонстон, политичка употреба, Сребренице. То је да корумпираној сарајевској елити послужи као средство за мобилисање слуђених маса и као негативан одређивач националног идентитета њених следбеника. У недостатку позитивних елемената који би се могли користити да би у националном смислу свој идентитет дефинисали тако да би се од суседа упадљиво разликовали, они свој нови идентитет сада граде искључиво на темељу тврдње да са суседима који су

покушали да их истребе немају никакве везе. Ми смо већ на другом месту изложили три врсте опасних лажи које је породила Сребреница и њихове кобне последице[1]: лажне норме међународног права, лажни историјски запис и лажни међународни морал. Овome сада можемо додати и контуре лажног националног идентитета, што је можда најжалоснији и за наводне „кориснике“ највише понижавајући облик политичке злоупотребе Сребренице.

Постоји врло једноставан начин да се сребреничка загонетка реши на начин који би користио свима. То је да се проведе истрага и да се без унапред донетих закључака утврди шта се стварно тамо догодило, са искључивим циљем да се открије и документује – истина.

Ко ће нам се на том задатку придружити?

Стефан Каргановић је Председник холандске НВО Историјски пројекат Сребреница

[1]

http://www.srebrenica-project.com/index.php?option=com_content&view=article&id=85:proceedings-of-the-moscow-symposium-are-off-the-press&catid=29:moscow-2009&Itemid=25, с. 22 и 23

The original source of this article is Global Research
Copyright © [Stefan Karganović](#), Global Research, 2011

[Comment on Global Research Articles on our Facebook page](#)

[Become a Member of Global Research](#)

Articles by: **[Stefan Karganović](#)**

Disclaimer: The contents of this article are of sole responsibility of the author(s). The Centre for Research on Globalization will not be responsible for any inaccurate or incorrect statement in this article. The Centre of Research on Globalization grants permission to cross-post Global Research articles on community internet sites as long the source and copyright are acknowledged together with a hyperlink to the original Global Research article. For publication of Global Research articles in print or other forms including commercial internet sites, contact: publications@globalresearch.ca

www.globalresearch.ca contains copyrighted material the use of which has not always been specifically authorized by the copyright owner. We are making such material available to our readers under the provisions of "fair use" in an effort to advance a better understanding of political, economic and social issues. The material on this site is distributed without profit to those who have expressed a prior interest in receiving it for research and educational purposes. If you wish to use copyrighted material for purposes other than "fair use" you must request permission from the copyright owner.

For media inquiries: publications@globalresearch.ca